

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۹/۰۱/۲۸

احمد خالد

وردگ د سقوط په درشل کې

سریزه:

وردگ ولایت د کابل او لوگر په ختیځ کې موقعیت لري، غزني يې په جنوب او جنوب لويديځ کې، پروان يې په شمال کې او باميان يې په شمال لويديځ کې پراته دي. ۹ ولسوالی لري: میدان بنار، نرخ، مرکزی بهسود، حصه اول بهسود، جلیز، سید آباد، چک، جغتو او جلگه. په دې ولایت کې زده کړې او روغتیا سکتورونه فعالیت لري: له ۱۰۰۰۰۰ نه زیات زده کونکي په ۴۲۷ ښوونځیو کې په زده کړو بوخت دي، همدا راز د لوړو زده کړو په برخه کې ۷ انستیتیوتونه لري. پر دې سربېره په دې ولایت کې روغتیايي سکتور هم د ودې په حال کې دی چې ۶۰ روغتیايي مرکزونه، ۸ روغتونونه، ۲ د روغتیايي روزنی مرکزونه او همدارنگه د معتادینو د درملنې لپاره ۲ روغتیايي مرکزونه لري د ځینو احصائیو له مخې د وګړو شمېر يې تر یو میلیون پورې رسیري، او مساحت يې ۱۰۹۱۲ کیلو متر مربع ښودل شوی دی.

همدارنگه په دې ولایت کې د مرمرو، قیمتي ډبرو او ګچو پرېمانه کانونه شتون لري چې اوس مهال د ګچو کان څخه په غیر مسلکي ډول باندي د سیمې خلکو له لوري کنندن کاري کیري او د پروسپس لپاره کابل ته راوړل کیري چې تقریباً د افغانستان ضرورت وړ ګچ ۸۵٪ برابروي کوي.

امنیتي وضعیت:

د وردگو ولایت د کابل په شل کیلو مترې کې پروت دی. د ۲۰۰۴ م کال نه وروسته د دې ولایت په سید آباد، چک، جغتو ولسوالیو کې طالبان را پیدا شول چې د وخت په تېرېدو سره د جلگې ولسوالی کې هم را پیدا شول او د ۱۳۸۷ لمريز کال کې يې جلگې ولسوالی ته سقوط ورکړ. چې د یو څه وخت وروسته د طالبانو او د حزب اسلامي ګروپونو تر منځ په نرخ، مرکز میدان بنار او جلیز ولسوالیو کې سختې جګړې وشوې چې د یو څه وخت تېرېدو وروسته حزب اسلامي په ذکر شویو سیمو کې د طالبانو له لوري وځبل شول چې ځینې يې ووژل شول، کم شمېر يې طالبانو ته تسلیم: عادي ژوند يې غور کړ او ځینې د دوی په لیکو کې تنظیم شول، ډېر شمېر يې د حکومت په چوکاټ کې د سیمه ییزو پولیسو په بڼه ځای پر ځای شول.

د وردگو ولایت د تېرو ۱۴ کلونو په جریان کې د افغانستان له بې امنه ولایتونو ګڼل کېږي په ۲۰۰۸ م کال کې د بهرنیو ځواکونو له لوري یو راپور خپور شو چې په هغه کې يې ویلي وو. تر ۲۰۰۸ م کال پورې په وردگو ولایت کې د حکومت او بهرنیو ځواکونو اړوند ۸۰۰۰ زره اکمالاتي موټر د طالبانو له لوري سوځول شوي دي .

سر کال په اوږو کې د جلگې ولسوالی د دوه ورځو سختو جګړو وروسته د طالبانو له لوري ونیول شوه، چې په پایله کې يې د ولسوالی د قومندان په شمول ۶۷ افغان سرتیري ووژل شول.^۳ له دې یو څه وخت وروسته د سید آباد ولسوالی چې د وردگو ولایت تر ټوله لویه ولسوالي او د کابل هرات لویه لار هم له دې ولسوالی تېرېږي په مکمل ډول (۲۵ امنیتي پوستې، د ولسوالی مقام، امنیتي قومندانې) د طالبانو له لوري ونیول شوه. د چک ولسوالي چې د جلگې او سیدآباد په منځ کې پرته ولسوالي ده تقریباً ټولې پوستې چې د دشت توپ نه د چک ولسوالی تر مقر پورې پرتې وې چې تعداد يې له ۲۰ زیات وو د سر کال په جریان کې د طالبانو له لوري ونیول شوي او په سل گونو سرتېرو ته په کې مرګ ژوبله واوښتله. همداراز د جغتو ولسوالی یوازي مقر چې حکومت پرې تسلط لري د هغه نه سل متره هم بیرون ته نشي راوتلی د طالبانو له لوري ورته نېژدې ساحو کې موازي پوستې جوړې شوې دي.

¹ <https://president.gov.af/ps/%D9%85%DB%8C%D8%AF%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B1%D8%AF%DA%AB/>² http://www.bbc.com/persian/afghanistan/2013/06/130603_k03_wardak_insecurity_concerns³ <http://prod.tolnews.com/fa/afghanistan/%D8%A7%D8%AF%D8%A7%D9%85%D9%87-%D8%AF%D8%B1%DA%AF%DB%8C%D8%B1%DB%8C%E2%80%8C%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%B4%D8%AF%DB%8C%D8%AF-%D8%AF%D8%B1-%D8%AC%D9%84%D8%B1%DB%8C%D8%B2-%D9%85%DB%8C%D8%AF%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B1%D8%AF%DA%AF>

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رایرلو مخکې په خیر و لولئ

په جلریز کې هم سر اوری ډېر پوستې د سیمه ییزو پولیسو او کوم کنډک چې په جلریز ولسوالۍ کې وو هغه هم د طالبانو له لوري ونیول شو د جلریز ولسوالۍ په ډېر ساحه باندې طالبان تسلط لري له جلریز نه 4 د بامیان ولایت لاره تېره شوې ده جلریز ته ورته په نرخ ولسوالۍ کې هم دا حال دی حکومت د پوستو او ولسوالۍ له مقر نه سل متره هم بیرون ته نشي راوتلی.

او مرکز میدان بنار کې ډېری وخت امنیتي ارګانونه د جلریز ولسوالۍ له غرونو په درنو وسلو په نښه کيږي او د تېري اوونۍ په برید کې چې د ملي امنیت پر یوه سیمه ییزه قطعه تر سره شو د روپترز د راپور په اساس په پایله کې یې ۱۲۶ امنیتي سرتیري ووژل شول او له ۱۰۰ ډېر ټپیان شوي دي.

د امنیتي وضعیت د خرابوالي عوامل:

• د پخوانیو جهادي قومندانانو واک ته رسېدل:

د طالبانو له پرخېدو وروسته د وردگو ولایت والي، قومندان امنیتي او د فرقه مشر پخواني جهادي قومندان شول نو دوی هغه کسان چې د طالبانو په دوره کې په واک کې وو. څوک بنديان او ځیني یې وطن پرېښودو ته اړ کړل؛ په لوی لاس یې دوی مجبور کړل چې له ځان نه دفاع وکړي او د حکومت خلاف ودریږي.

• د بهرنیو ځواکونو له لوري رنډې بمبارۍ او د شپې له لوري چاپې:

په تېرو څو کلونو کې داسې ورځې ډېرې کمې دي چې د بهرنیو ځواکونو له لوري دي د شپې لخوا د ملکي وګړو په کورونو، جوماتونو او مدرسو باندې چاپې نه وي وهل شوي چې له امله یې تر اوسه پورې په سلګونو ملکي وګړي شهیدان شوي او ډېری یې د نامعلومې مودې لپاره د بهرنیو ځواکونو او حکومت په بنديخانو کې د بند شپې او ورځې تېروي او په زیاته اندازه مادي زیانونه یې ملکي وګړو ته اړولي دي. چې دلته یې د څو نمونو نه یادونه کوم چې عبارت دي له:

5 د جلګي ولسوالۍ د تنګي سیدانو په روغتیايي کلینیک د شپې له لوري یې چاپه ووهله چې له امله یې ۴ نفره عام وګړي شهیدان کړل.

د چک ولسوالۍ کردن مسجد دره کې پخواني سناتور سمیع جان په کور چاپه چې له امله یې د هغه دوه ورېرې شهیدانې کړلې او د کور نور غړي یې تر نامعلومې مودې پورې له دوی سره بنديان وو.

دری میاشتي مخکې یې په جغتو ولسوالۍ کې په مدرسه او کورونو باندې چاپه ووهله چې په پایله کې یې د یوې کورنۍ ۵ کسان شهیدان شول چې ۴ په کې ماشومان او یو ښځه وه

دا هغه بېلګې یې دي چې دلته مو ذکر کړې دي ته ورته په سلګونو پېښې شوي دي

• فقر او بیکاري:

وردګ مرکزي او درېیمه درجه ولایت دی خلک یې غریب ډېری یې په کرونده کې مصروف دي او ځیني همسایه هېواد ایران ته د مزدورۍ لپاره ځي تر اوسه پورې حکومت وردګو ولایت ته هېڅ نوع توجه نه ده کړې د ولسوالیو لارې یې خامې، برق نلري، روغتیايي مشکلاتو سره لاس او ګرېوان دي. د کار زمینه نه ورته برابرېږي هر کال له ۲۰۰۰ زرو نه زیات کسان له پوهنتونونو فارغیږي.

د تېري اوونۍ مرګوني حمله:

تېره دوشنبې د سهار اووه بجې په میدان بنار کې د ملي امنیت پر یوه سیمه ییزه قطعه طالبانو موټرېم برید وکړ چې امله یې لوی شمېر کسانو ته مرګ ژوبه واوښته. 6 د روپترز خبري آژانس له قوله چې په برید کې ۱۲۶ کسان وژل شوي او ۱۰۰ نور ټپیان دي. بریدګرو له چاودېدونکو توکو ډک هاموی ټانک په واسطه د دې ودانۍ خواته ځانونه رسولې او درنه چاودنه یې کړې وه. 7 او له چاودنې وروسته نور کسان یې ودانۍ ته داخل شوي وو چې له یو څه مقاومت وروسته د امنیتي سرتېرو لخوا لمنځه وړل شوي وو. طالبانو سر کال او د تېرو کلونو په جریان کې په وردګو کې له حکومتي ځواکونو په زیات شمېر نقلیه وسایل او اسلحې نیولې دي چې دا برید یې هم د ملي پوځ د هاموي موټر په واسطه تر سره کړی خو سوال دلته دی چې ولې طالبان له دشت ټوپ نه تر میدان بنار پورې حکومتي موټر رسوي. او یو څو ورځې وروسته د ملي امنیت ادعا کوي چې د دې برید طراح یې وژلی په داسې حال کې چې دوی د جلریز په ولسوالۍ کې په ملکي خلکو برید کړی وو چې هغه د ښکار لپاره غره ته تللي وو وژلي یې دي.

پای

4 <https://www.dw.com/en/taliban-take-afghan-security-forces-hostage-in-maidan-wardak/a-44364962>

5 <https://www.nytimes.com/2019/01/21/world/asia/afghanistan-taliban-attack-intelligence-wardak.html>

6 <http://iswresearch.blogspot.com/taxonomy/term/236>

7 <https://www.washingtonpost.com/>